

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrap-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 17. фебруар 2012. године

Предмет бр. 11/08

Драган ПРЕЛЕВИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 17. фебруара 2012. године,
уз присуство следећих чланова:

г. Марека НОВИЦКОГ, председавајућег

г. Пола ЛЕМЕНСА

гђе Кристин ЧИНКИН

Уз помоћ

г. Андреја АНТОНОВА, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменути жалбу, уложену сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, доноси следеће одлуке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена пред Комисијом 5. маја 2008. године и уписана је истог дана. Жалиоца заступа адвокатска канцеларија „Алексић, Мушицки и сарадници“, из Новог Сада, у Републици Србији.
2. Дана 16. маја 2008. године, Комисија је затражила од жалиоца да достави додатне информације. На овај захтев није добијен никакав одговор. Дана 6. јуна 2008. године, Комисија је поновила свој захтев. Одговор је примљен 31. јула 2008. године.

3. Дана 21. јула 2008. и 17. новембра 2008. године, Комисија је од жалиоца затражила додатно разјашњење. Одговори жалиоца примљени су 19. новембра 2008. и 19. јануара 2009. године.
4. Дана 22. маја 2009. године, Комисија је од жалиоца затражила додатне информације и разјашњења. Одговор је примљен 27. јула 2009. године.
5. Дана 1. фебруара 2010. године, Комисија је проследила предмет Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС) како би добила примедбе УНМИК-а на прихватљивост предмета. СПГС је одговорио у писму датираном на 23. април 2010. године.
6. Одговор СПГС-а је 22. септембра 2010. године прослеђен жалиоцу како би се добиле његове примедбе. Комисија је примила одговор жалиоца 18. новембра 2010. године.
7. Дана 16. децембра 2010. године, Комисија је прогласила предмет прихватљивим.
8. Дана 20. децембра 2010. године, одлука је прослеђена СПГС-у како би се добиле примедбе УНМИК-а на меритум предмета. Дана 3. маја 2011. године, СПГС је Комисији доставио привремени одговор. Дана 25. јула 2011. године, СПГС је доставио примедбе на меритум предмета.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

9. Жалилац је бивши становник Косова, са тренутним пребивалиштем на територији Србије. Он је власник стана у Приштини, где је живео до јуна 1999. године, када је напустио Косово из безбедносних разлога.
10. Дана 22. јуна 1999. године, склопио је уговор са г. Б. М, којим се истом даје право да користи стан, укључујући намештај и уређаје, до повратка жалиоца и без плаћања станарине жалиоцу. Међутим, уговором је предвиђено да је обавеза корисника стана да плаћа све комуналне трошкове, почевши од дана када се уселио у стан. Жалилац је касније сазнао да је стан оштећен, намештај и уређаји изнесени и да нису измирени ни станарина ни рачуни за комуналне услуге. Г. Б. М. је становао у стану до краја септембра 2005. године, када га је одатле иселила Дирекција за стамбена и имовинска питања (ДСИП).
11. Дана 4. јуна 2004. године, жалилац је поднео захтев у вези са штетом нанетом његовом стану, као и у вези са неисплаћеном станарином и комуналним трошковима пред Општинским судом у Приштини, преко Општинског суда у Новом Саду, у Србији, против г. Б. М, Општине Приштина и Привремених институција самоуправе Косова (ПИС), у којем тражи одштету у износу од 20.000 евра. Општински суд у Приштини је заправо примио захтев 30. августа 2004.
12. Пошто није добио никакве информације од Општинског суда, 28. априла 2006. године, жалилац је припремио још један захтев, у суштини исти као онај из 2004. године и поново га је поднео Општинском суду и Приштини, преко Општинског суда у Нишу.
13. До тренутка када се г. Прелевић жалио Комисији, Општински суд га није контактирао и није заказано никакво саслушање у вези са тим захтевима.

14. Током 2004. године, судовима на Косову је поднето око 17.000 захтева за надокнаду штете, већином од стране косовских Срба који су 1999. године напустили своје домове на Косову због непријатељске агресије, и чија је имовина касније била оштећена или уништена. Са циљем да задовоље законски петогодишњи лимит за предају грађанских захтева за надокнаду штете, ови жалиоци су поднели своје захтеве у отприлике исто време током 2004. године. Захтеви су били управљени против УНМИК-а, КФОР-а, ПИС-а и релевантне општине (видети Саветодавна комисија за људска права (у даљем тексту: ХРАП), *Милогорић и остали*, предмети бр. 38/08, 58/08, 61/08, 63/08 и 69/08, мишљење од 24. марта 2010, § 1; за правну основу по којој су жалиоци засновали своје захтеве видети исто мишљење, § 5).
15. У вези са овим предметима, директор Одељења правде (ОП) при УНМИК-у послао је 26. августа 2004. године писмо председницима свих општинских и окружних судова и председнику Врховног суда Косова, у коме помиње да је поднето „преко 14.000“ таквих захтева. Указао је на „проблеме које ће судови имати због тако великог прилива захтева“ и замолио је да „се не заказују [такви] предмети док не будемо заједно одлучили како најбоље да их решимо“ (за пуни текст писма видети мишљење о предмету *Милогорић и остали*, наведеном горе у § 14, под § 6).
16. Захтев жалиоца, иако није припадао овој категорији јер је усмерен и против именованог лица, класификован је као такав и стога је на њега примењено упутство ОП-а.
17. ОП је 15. новембра 2005. године упутио обавештење судовима да почну рад на захтевима у вези са штетом коју су нанела идентификована физичка лица, као и у вези са штетом учињеном након октобра 2000. године, имајући у виду да „препреке ефикасном решавању ових случајева“ више нису постојале. Захтеви који се тичу догађаја пре октобра 2000. године нису обухваћени овим писмом.
18. Дана 28. септембра 2008. године, директор ОП-а упутио је савет судовима да би случајеве који нису били заказани по захтеву од 26. августа 2004. године требало сада да обраде.
19. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.

III. ЖАЛБА

20. Утолико што је жалба проглашена прихватљивом, жалилац се у суштини жали на то што је поступак који се тиче његовог захтева за одштету за његову уништену имовину обустављен од стране Општинског суда у Приштини те му је онемогућено да добије разрешење свог захтева, чиме је прекршено његово право приступа суду према члану 6 § 1 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП). Он се такође жали на то што, услед обустављања, поступци нису решени у догледно време, чиме је дошло до кршења члана 6 § 1 ЕКЉП.

IV. ПРАВО

21. У свом одговору о меритуму овог предмета, СПГС покреће аргументе у погледу појединости овог предмета и поново износи аргументе достављене као одговор на меритум предмета *Милогорић и остали* (наведеном горе у тексту при § 14).
22. У вези са овим предметом, СПГС поготово оспорава аутентичност пријемног печата на првом захтеву од 4. јуна 2004. године, тврдећи да је предмет можда примио „паралелни“ суд, који функционише под овлашћењем Министарства правде Републике Србије.
23. Комисија закључује из информација достављених од стране канцеларије за везу са судом Министарства правде Косова (3. августа 2011. године) да је захтев жалиоца заиста поднет пред Општинским судом у Приштини 30. августа 2004. године. Председник Општинског суда у Приштини потврдио је 23. новембра 2011. да се предмет налази у суду и да је још увек на чекању.
24. СПГС такође тврди да је подједнако сумњиво да је захтев из 2006. године правилно поднет Општинском суду у Приштини.
25. У том погледу, Комисија напомиње да, будући да је захтев из 2006. у суштини исти као захтев из 2004. године, питање да ли је он правилно поднет Општинском суду или не мења суштинску основу жалбе пред Комисијом. Комисија стога сматра да нема потребе да испита то питање.
26. Комисија напомиње да се у предмету жалиоца постављају питања која су у суштини други жалиоци већ поднели Комисији. Комисија подсећа да је, на пример, у спојеним предметима *Милогорић и остали* (наведеним у § 14 изнад), размотрила жалбе петоро жалилаца који су такође били власници некретнина на Косову. Године 1999, у страху од непријатељске агресије, они су такође напустили своје домове на Косову. Њихова имовина је оштећена или уништена током друге половине 1999. године, након доласка УНМИК-а и КФОР-а на Косово. Ови жалиоци су такође поднели жалбе 2004. године надлежним општинским судовима против УНМИК-а, КФОР-а, ПИС-а и релевантних општина, тражећи одштету за штету нанету њиховој имовини. Судови их нису контактирали и никаква саслушања нису заказана, услед горенаведене интервенције ОП-а, којом су од августа 2004. до септембра 2008. године заустављени судски поступци.
27. У предмету *Милогорић*, Комисија је установила да „чињеница да су жалиоци, у дужем временском периоду, били спречени да добију разрешење захтева за надокнаду штете од стране судова као последица мешања ОП-а, представља кршење члана 6 § 1 ЕКЉП“, прецизније њиховог права да приступе суду (ХРАП, случај *Милогорић и остали*, наведен изнад у § 14, при § 46). Комисија даље налази да „није [било] неопходно да посебно испита питање дужине поступка“ (исто мишљење, § 48).
28. У својим примедбама на меритум жалбе, СПГС је поново изнео своје приговоре достављене у вези са меритумом предмета *Милогорић и остали*.
29. Између осталог, СПГС је тврдио, у погледу меритума предмета *Милогорић*, да се циљ захтева УНМИК-а за обуставу поступака мора сматрати као легитиман и да је, у условима послератног Косова и његовог судског система који се развија,

привремена обустава била једини начин да се УНМИК бави јединственом ситуацијом са којом се суочио судски систем на Косову, а који је био узрокован приливом захтева за надокнаду штете. СПГС је такође тврдио да је постојала разумна пропорционалност између ангажованих средстава и циља коме се тежило, зато што је пронађена праведна равнотежа између захтева од општег друштвеног интереса и захтева о заштити основних права појединца. Према наводима СПГС-а, разумност дужине поступка требало је проценити у светлу одређених околности предмета, а посебно три критеријума које примењује Европски суд за људска права: понашање судских власти, сложеност предмета и понашање подносиоца жалбе. Само одлагања која се приписују држави узрокују кршење захтева о разумном временском року. СПГС је детаљно анализирао примену три горенаведена критеријума у контексту Косова и како су се они односили на жалиоце.

30. Што се тиче понашања жалиоца, СПГС је тврдио у предмету *Милогорић* да већина њих није приложила било какве доказе који би показали да су се они на било који начин интересовали за напредак својих предмета или се жалили да њихови предмети нису напредовали и да треба да напредују било унутар локалних судова на Косову или ОП-а или неког другог тела УНМИК-а или ПИС-а, укључујући и канцеларије за везу са судом. Нити су се жалиоци жалили ЕУЛЕКС-у након његовог ангажовања на Косову у децембру 2008. године. СПГС је такође тврдио да неки од жалилаца нису показали да су предузели било какве кораке да поврате своју имовину након одлука Комисије за стамбене и имовинске захтеве (КСИЗ) донетих између јуна 2003. и октобра 2008. године.
31. У погледу ових аргумената, достављених у вези са меритумом предмета *Милогорић и остали* (наведеног горе у тексту при § 14), Комисија подсећа да их је већ размотрила и одбацила у предмету *Милогорић и остали*, у предмету *Лалић и остали* (ХРАП, предмети бр. 30/08 и остали, мишљење од 13. маја 2011, § 21) и у предмету *Младеновић и остали* (ХРАП, предмети бр. 172/09 и остали, мишљење од 16. децембра 2011, § 22). Закључила је да је тачно да се привремени карактер УНМИК-а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју узети као изговор за смањење стандарда у поштовању људских права, који су прописно уграђени у мандат УНМИК-а (*Милогорић и остали*, § 44; *Лалић и остали*, § 22; *Младеновић и остали*, § 24).
32. Комисија не види ниједан разлог због ког би одступила од својих закључака по овим тачкама у предметима *Милогорић и остали*, *Лалић и остали* и *Младеновић и остали*.
33. Међутим, у својим примедбама на меритум ове жалбе, СПГС даље тврди да се Комисија није изричито бавила УНМИК-овом политиком балансирања сукобљених приоритета у управљању предметима у напорима УНМИК-а да смањи ризик од одлагања за остале кориснике судова, док је тражио друге могућности за разматрање захтева.
34. Комисија напомиње да заправо никакве друге могућности нису пронађене и да је обрада предмета који нису распоређени према упутству ОП-а касније дозвољена (видети §§ 17 и 18 изнад).
35. Такође, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права у одређеном броју случајева закључио да је дошло до повреде права подносилаца захтева на приступ суду према члану 6 § 1 ЕКЉП утолико што је могућност одлучивања по захтеву од

стране суда одложена на дуг временски период, услед интервенције законодавства (видети Европски суд за људска права (ЕСЉП) *Кутић против Хрватске*, бр. 48778/99, пресуда од 1. марта 2002, *ЕКЉП*, 2002-II, § 31, ЕСЉП, *Аћимовић против Хрватске*, бр. 61237/00, пресуда од 9. јануара 2003; ЕСЉП, *Мултиплекс против Хрватске*, бр. 58112/00, пресуда од 10. јула 2003).

36. У погледу аргумента СПГС-а да се жалилац није распитивао о напретку свог предмета код релевантних судова, било пре распоређивања ЕУЛЕКС-а децембра 2008. године или касније, Комисија је такође већ одбацила такав аргумент у предмету *Младеновић и остали*. Закључила је да се жалиоци не могу окривити за то што се нису распитивали код релевантних судова о напретку својих предмета (*Младеновић и остали*, наведен горе у тексту § 31, при § 26). Такође, у погледу аргумента да се жалиоци нису распитивали код ЕУЛЕКС-а о напретку својих предмета, Комисија је закључила да је ово питање ирелевантно за разматрање жалби јер ситуација након децембра 2008. године у сваком случају лежи ван одговорности УНМИК-а (*Младеновић и остали*, § 26).
37. Комисија не види ниједан разлог да одступи од закључака по овим тачкама до којих је дошла у предмету *Младеновић и остали*.
38. Поред тога, СПГС наводи да је из жаличевог захтева из 2004. и оног из 2006. године нејасно када је заправо дошло до оштећења имовине. Он даље тврди да би, ако је до штете дошло у току 1999. године, захтев из 2006. године био застарео.
39. Комисија је већ размотрила питање захтева из 2006. године (видети §§ 24-25 изнад) и закључује да нема потребе да даље разматра то питање.
40. На крају, СПГС тврди да, да је захтев из 2004. године заиста прописно поднет пред Општинским судом у Приштини, он би био одбачен од стране суда на основу чињенице да ПИС и општине нису имале „пасивни легитимитет“. СПГС се у том погледу позива на одлуку Општинског суда у Дечанима у предмету *Стана Стиовић против ПИС-а, Општине Дечани, УНМИК-а и КФОР-а*, датирану на 20. мај 2011. године.
41. Комисија напомиње да је одлука на коју се СПГС позива повезана са ситуацијом сличном оној из жалбе која је пред Комисијом. Међутим, овај аргумент није релевантан за процену наводног пропуста Општинског суда у Приштини да одлучи, у разумном временском року, о меритуму захтева који је пред њим. Комисија стога сматра да овај аргумент није релевантан за одлучивање по овој жалби.
42. У светлу горе наведеног, Комисија закључује да је постојало кршење члана 6 § 1 ЕКЉП у погледу немогућности жалилаца да о њиховим захтевима одлуче судови и да није неопходно да се посебно испита питање дужине поступка.

VI. ПРЕПОРУКЕ

43. У светлу закључака Комисије о овом предмету, Комисија је мишљења да је потребан неки облик накнаде.
44. Уобичајено би била одговорност УНМИК-а да предузме одговарајуће мере како би стао на крај запаженом кршењу права и колико је то могуће исправио последице истог. Међутим, према горе наведеном запажању Комисије, одговорност УНМИК-а која се тиче судства на Косову завршила се 9. децембра 2008. године, чиме је

ЕУЛЕКС преузео потпуну радну контролу у области владавине права. Стога, УНМИК више није у позицији да предузима мере које ће имати непосредни утицај на поступке пред општинским судовима.

45. Комисија сматра да ова чињенична ситуација не ослобађа УНМИК од одговорности да исправи што је могуће више последице кршења права за која је одговоран. У складу са судском праксом Европског суда за људска права у ситуацијама смањене државне надлежности, Комисија је мишљења да УНМИК мора настојати, свим расположивим дипломатским средствима *vis-à-vis* косовских власти, да пружи уверење да ће се предмет који је поднео жалилац прописно обрадити (видети ХРАП, предмете *Милогорић и остали* § 49 и *Лалић и остали* § 32, наведене изнад; упоредити ЕСЈП (Велико веће), предмет *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, *ЕКЉП*, 2004-VII, § 333; ЕСЈП, предмет *Ал-Садун и Мфуди против Велике Британије*, бр. 61498/08, пресуда од 2. марта 2010, § 171).
46. Комисија даље сматра да УНМИК треба да предузме одговарајуће кораке за адекватну накнаду према жалиоцу, за претрпљену нематеријалну штету која је резултат продуженог обустављања поступка који је он покренуо.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

- 1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ПОСТОЈИ КРШЕЊЕ ЧЛАНА 6 § 1 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА У ПОГЛЕДУ НЕМОГУЋНОСТИ ЖАЛИОЦА ДА О ЊЕГОВОМ ЗАХТЕВУ ОДЛУЧЕ СУДОВИ;**
- 2. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА НИЈЕ ПОТРЕБНО ИСПИТАТИ ЖАЛБУ ПРЕМА ЧЛАНУ 6 § 1 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА У ВЕЗИ СА ДУЖИНОМ ПОСТУПКА;**
- 3. ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК:**
 - а. ПОЗОВЕ НАДЛЕЖНЕ ВЛАСТИ НА КОСОВУ ДА ПРЕДУЗМУ СВЕ МОГУЋЕ КОРАКЕ КАКО БИ СЕ ОБЕЗБЕДИЛО ДА СЕ О ПРЕДМЕТУ ЖАЛИОЦА ОДЛУЧИ БЕЗ ДАЉЕГ ОДЛАГАЊА;**
 - б. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ ЗА АДЕКВАТНУ НАКНАДУ ПРЕМА ЖАЛИОЦУ ЗА НЕМАТЕРИЈАЛНУ ШТЕТУ;**
 - в. ОДМАХ ПРЕДУЗМЕ ЕФИКАСНЕ МЕРЕ ЗА ПРИМЕНУ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ДА ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦА И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ОВОГ ПРЕДМЕТА.**

Андреј АНТОНОВ
Извршни службеник

Марек НОВИЦКИ
Председавајући